

KURZ DISTANČNÍ MINIMUM

MONIKA VŠETULOVÁ

Centrum distančního vzdělávání, Univerzita Palackého v Olomouci

Abstrakt: Příspěvek popisuje zkušenosti s realizací pilotního kurzu Distanční minimum, který nabízí CDV UP v Olomouci. Předností kurzu je, že studující získají během velmi krátké doby podstatné informace o distančním vzdělávání (terminologie a vývoj DiV, role tutora, tvorba distančních studijních materiálů, e-learning, akreditace distančních studijních programů). Studium probíhá distanční formou a jeho průběh je řízen prostřednictvím webových stránek kurzu. Účastníci studují ze speciálně metodicky upravených materiálů a jsou vedeni svým tutorem.

Klíčová slova: distanční kurz, modul, e-learning, akreditace, řízené samostudium, distanční balík, multimediální studijní opory, tutor, tutoriál, CD-ROM, webové stránky, cvičný test

Abstract: This article describes experience with the pilot Distanční minimum course, which is offered by CDV (Distance Education Centre) at the Palacký University in Olomouc. The merit of this course is that students receive substantial information about distance education in a very short time (terminology and development of distance education, role of tutor, producing distance studies materials, e-learning, accreditation of distance studies programmes). Study is realised by distance form and is operated by the web sites of the course. Students learn from a special methodically adopted materials and are led by a tutor.

Key words: distance course, module, e-learning, accreditation, operated self-education, distance packet, multimedia study materials, tutor, tutorial, CD-ROM, web sites, training test

1. ÚVOD

V prosinci 2003 jsme zahájili pilotní kurz Distanční minimum (DM), který vznikl na základě podrobné analýzy současné poptávky a zkušeností Centra distančního vzdělávání UP s realizací kurzu „Příprava realizátorů distančního vzdělávání“ (cca 300 absolventů).

Kurz DM je určen zejména učitelům a zaměstnancům VŠ, kteří se podílejí na přípravě a realizaci distanční formy studia, pracovníky v celoživotním vzdělávání, ale i vzdělavatele ve veřejné správě, v soukromém sektoru a poradenských centrech.

Obsahovou náplň kurzu i jeho formu jsme přizpůsobili aktuálním trendům v distančním vzdělávání (DiV). Usilovali jsme o maximální **přiblížení obsahu potřebám našich klientů a zdůraznění distanční formy** výuky, což výrazně posílilo výsledný účinek kurzu.

Účastníci mají skvělou příležitost vyzkoušet si na vlastní kůži roli studujících v distančním studiu: řeší reálné problémy, které jsou spjaté s touto specifickou formou studia (např. pocit izolace, pracovní zaneprázdněnost), zároveň však jsou ve stálém kontaktu se svými tutory a mohou sledovat způsob práce tutora tzv. „v přímém přenosu“.

Naším záměrem je prostřednictvím kurzu DM přispět k vytvoření optimálních podmínek pro přípravu a realizaci DiV na VŠ a dalších vzdělávacích institucích. O tom, zda se nám náš úmysl daří naplnit, může již nyní vypovídat přibližně **50 absolventů** kurzu.

V čem spočívá jedinečnost kurzu?

- ➔ Nabízí kvalitní rozhled v problematice DiV - získáte nejen všechny potřebné klíčové informace o DiV, ale i poznatky o aktuálních tématech např. akreditace distančních programů/kurzů, základy e-learningu.
- ➔ Propojuje teorii s praxí - učíte se o DiV distančně.
- ➔ Odpovídá Vaším potřebám - učíte se pouze to, co potřebujete.
- ➔ Obsah kurzu je průběžně aktualizován - neučíte se to, co už neplatí.
- ➔ Kurzem nic nekončí - absolventům kurzu nabízíme navazující doplňkové akce, které průběžně aktualizují jejich znalosti.

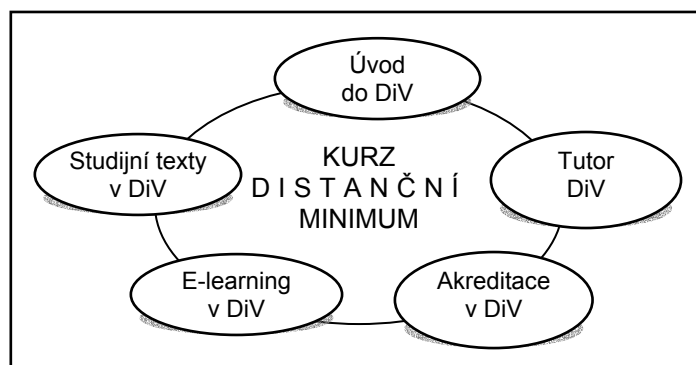
2. CÍLE A OBSAH KURZU DM

Absolventi kurzu jsou po jeho ukončení schopni efektivně projektovat a realizovat vzdělávací aktivity distanční formou, úspěšně naplňovat roli tutora a vytvářet kvalitní distanční studijní texty.

Co se konkrétně naučíte?

- ➔ stručně definovat DiV, popsat jeho systém a organizaci,
- ➔ specifikovat odlišnosti DiV od prezenční a kombinované formy vzdělávání,
- ➔ aktivně používat terminologii DiV a e-learningu,
- ➔ charakterizovat e-learning a přesně vysvětlit jeho úlohu v DiV,
- ➔ efektivně aplikovat poznatky o práci a postavení tutora v systému DiV (tradičním i on-line) do praxe,
- ➔ psát kvalitní studijní texty pro distanční studium,
- ➔ připravit projekt distančního studijního kurzu k akreditaci.

Obsah kurzu nabízí komplexní přehled v problematice DiV a odpovídá aktuálním potřebám našich klientů, tj. převážně vysokoškolských pedagogů.

Obr. 1. Disciplíny v kurzu DM

Z výpovědí absolventů kurzu vyplývá, že jsou velmi spokojeni s obsahovou úrovní kurzu. Žádné informace nebyly z jejich pohledu zbytečné. Všechny disciplíny tudíž naplnily původní očekávání a uspokojily požadavky studujících. Od účastníků jsme získali zajímavé náměty na vylepšení obsahu některých modulů, které zapracujeme a nabídneme v inovované podobě kurzu v září 2004.

3. ORGANIZACE KURZU

Kurz probíhá distanční formou. Zahrnuje dobu určenou pro řízené samostudium, zpracování korespondenčních úkolů (5) a účast na prezenčních setkáních (2+1).

Na začátku studia obdrží studenti výukový balík s detailními informacemi o průběhu studia a studijními materiály, které byly speciálně vytvořeny pro potřeby kurzu v souladu s metodikou DiV.

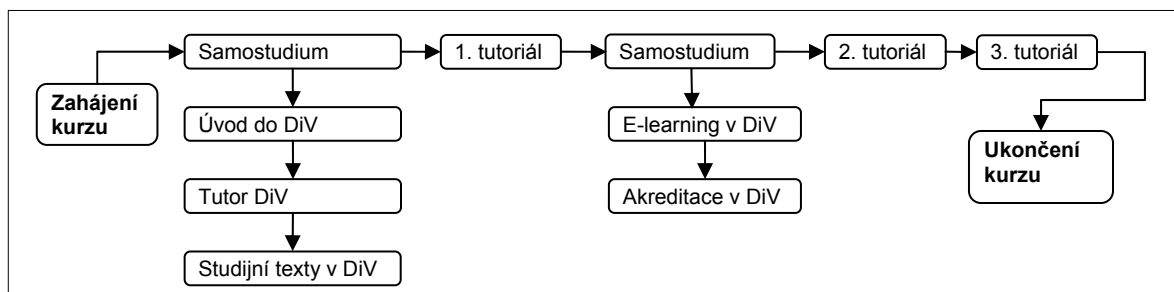
Co vše obsahuje distanční balík kurzu DM?

- ➔ příručku Průvodce studiem,
- ➔ graficky upravený Harmonogram studia,
- ➔ tištěné studijní materiály ke všem disciplínám - jejich důsledné nastudování je předpokladem k úspěšnému složení závěrečné zkoušky,
- ➔ CD-ROM „LMS“ - multimediální doplňkový materiál k disciplíně E-learning v DiV,
- ➔ osobní kód studenta,
- ➔ heslo pro vstup na webové stránky kurzu - elektronické prostředí kurzu, které poskytuje nejen organizační podporu studujících (Průvodce studiem, formuláře ke stažení, harmonogram studia atd.), ale i další informace k problematice DiV (elektronický Slovník DiV, elektronické texty např. „Vývoj DiV ve Francii“, užitečné odkazy, cvičné testy atd.).

V průběhu kurzu se konají 2 nepovinné a 1 povinný závěrečný tutoriál. Tématicky se vztahují k disciplínám: Tutor DiV a Studijní texty v DiV (1. nepovinný tutoriál), E-learning v DiV a Akreditace v DiV (2. nepovinný tutoriál). Disciplína Úvod do distančního vzdělávání je založena výhradně na samostudiu. Součástí **závěrečného tutoriálu** je vykonání zkoušky. Tento tutoriál **je povinný**. Prezenční setkání se konají zpravidla v místě zadavatele kurzu (odpoledne nebo večer v pracovních dnech).

Během studia vypracují účastníci pět korespondenčních úkolů. V rámci každé disciplíny tutor zveřejní zadání jednoho úkolu, kterým prověří znalosti studujících v rozsahu příslušného modulu.

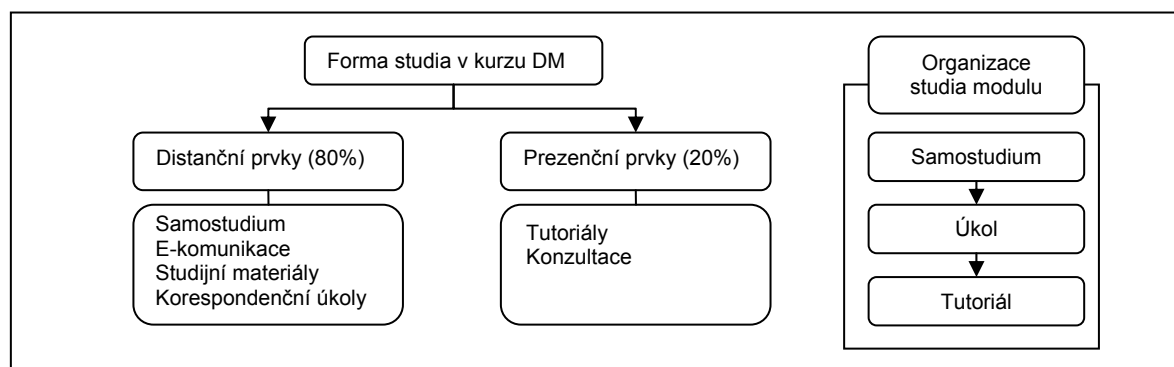
Kurz je ukončen **písemnou závěrečnou zkouškou**, která ověřuje znalosti studujících ve všech disciplínách. Ke zkoušce se může studující dostavit, pokud je v daném kurzu zaregistrován, vypracoval všechny korespondenční úkoly a tutor potvrdil, že v plném rozsahu **splnil** zadání. Úspěšné složení písemné zkoušky je pouze jednou z podmínek k získání osvědčení o absolvování kurzu. Další nezbytnou podmínkou je vypracování povinných korespondenčních úkolů v požadované kvalitě.

Obr. 2. Organizace kurzu DM

4. ORGANIZACE STUDIA

Každý studující nejprve obdrží na svou emailovou adresu **registrační list**. Po jeho vyplnění a **úhradě kurzovného** dostane poštou **distanční balík** se studijními materiály kurzu. Poté je zahájeno vlastní studium.

Obr. 3. Organizace studia v kurzu DM

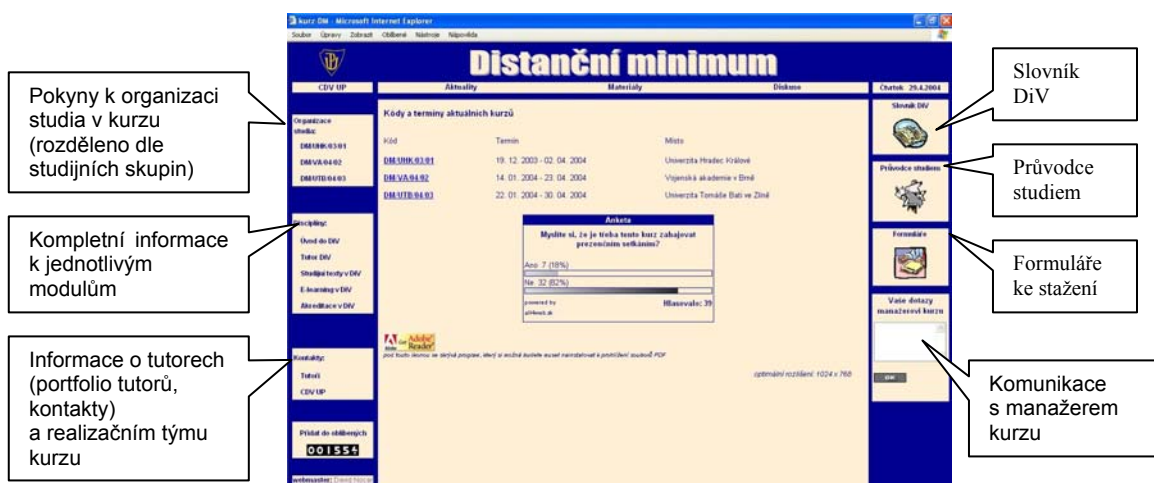
Studium je završeno zkouškou. Výsledky testu sdělujeme jednotlivým účastníkům individuálně elektronickou cestou. Osvědčení o absolvování kurzu rozesíláme poštou.

5. WEBOVÉ STRÁNKY KURZU

Jednou z forem elektronické podpory studia jsou webové stránky kurzu, které jsou přístupné pouze aktérům kurzu (realizační tým kurzu, tutoři, studující). Vstup je umožněn prostřednictvím hlavních webových stránek Centra distančního vzdělávání Univerzity Palackého viz. <http://www.cdív.upol.cz>.

Hlavním účelem webových stránek kurzu je **podpora organizačního zabezpečení studia**. Účastníci kurzu zde nicméně naleznou i **doplňkové studijní materiály** např. elektronický Slovník DiV, rozšiřující materiály vytvořené tutorů, odkazy na další zdroje informací o DiV.

Od absolventů kurzu jsme průběžně získávali převážně pozitivní odezvu na kvalitu webových stránek. Oceňovali nejen zpřístupnění informací k disciplínám i tutorům (jejich přehlednost, aktuálnost), přístup k formulářům a dalším studijním materiálům, ale především kladně hodnotili zařazení cvičných testů.

Obr. 4. Webová podpora kurzu DM

Přestože se webové stránky velmi osvědčily, rozhodli jsme se je v budoucnosti nevyužívat, neboť v září 2004 již nabídneme kurz podporovaný LMS.

6. HODNOCENÍ KURZU TROCHU JINAK

V době, kdy vznikl tento příspěvek, ještě nebyla zpracována celková evaluace pilotního kurzu. Výsledky budou oficiálně zveřejněny až na konferenci. Z tohoto důvodu dávám prostor studujícím a vybírám několik jejich komentářů, které pouze zkracuji a zveřejňuji v originálním znění.

„Dobrý den milé dámy, píši Vám oběma naráz, protože si myslím, že mých pár postřehů Vás bude zajímat se stejnou měrou. Právě studuji text E-LEARNING V DISTANČNÍM VZDĚLÁVÁNÍ. Mohu Vám upřímně říci, že je pro mě lépe stravitelný (myslím tím formou) než předešlé texty (i když některé byly obsahově jednodušší). Chci naznačit, že se Vám povedl... Už to, že jste se v něm jako tutoři představili, je perfektní věc. Student by měl vědět jak tutor "vypadá" a nějaký ten "drb" o něm. Podle mě by to mělo být ve všech textech. Přeci jenom potom si je student a tutor trochu blíže. Na textech se mi líbí nejvíce, že je tam spousta tabulek, grafů a obrázků, čímž se jejich názornost několikrát zvětšila. I absence různých kačířek a jiných pitomostí jim jen prospěla. Necítím se schopný hodnotit jejich nedostatky, protože v DiV jsem stále začátečník, ale podle mého názoru by jim prospěla ještě jedna věc. Práce s cizími zkratkami. Tento text je jich plný. Bylo by dobré, kdyby text obsahoval jejich seznam, anglický plný název a český překlad. Já vím některé

výrazy v češtině nemají ještě unifikovaný a jednotný překlad, ale bylo by to lepší. Proč o tom píš. I když patřím k té mladší generaci a s angličtinou mám už jisté zkušenosti, někdy jsem se v textu ztrácel. Možná je to jen můj subjektivní pocit. Možná by stačilo tyto výrazy lépe popsat na okraji v komentářích nebo jako "Pro zájemce". **(Poznámka: Text je již v současné době opatřen vysvětlením příslušných zkratk.)** Ještě pár postřehů k tutoriálu na půdě VA Brno - MOC SE MI LÍBIL !!! Proč? Protože je to ta věc, která mi chybí při prezenční výuce. Ani semináře nemají takovou atmosféru. Líbí se mi, že v čele rozvoje DiV (alespoň na UP) stojí mladí nadšení lidé. (Doufám, že to nezní moc populisticky). Každá nová věc jako DiV se musí rozvíjet, opečovávat a zbavovat dětských nemocí. Patří k tomu i třeba nedokonalé texty, jak moji spolužáci dokola omílali. Já si myslím, že to k tomu patří. Je to jiná forma výuky než je řada lidí a hlavně učitelů z prezenčního studia zvyklá. Podle mě spousta názorů, které zazněli v diskusi, je daná touto zkostnatělostí uvažování učitelů. I když každý názor je dobrý. Výuka formou DiVu k nám odněkud přišla a přinesla si svoje zvyklosti a pravidla. Je jen na nás ji uzpůsobit našim zeměpisným šířkám a délkám. Což bude trvat trochu déle než si řada lidí myslí... Ještě jednou tutoriál se mi moc líbil. Bylo na něm slyšet řadu zajímavých problémů. Ovšem to Vaše nadšení pro věc je přímo nakažlivé. Doufám, že Vám dlouho vydrží. Přeji krásný den. J.J." (VA Brno)

„Zdravím Vás, v příloze Vám posílám vypracovaný poslední úkol. Musím říct, že jsem ho vypracovávala s velkým zaujetím. Mohla jsem totiž řešit "problém z praxe". Něco co znám z vlastní výuky. I když jenom z denní formy. Úkol mě moc bavil. Díky za něj. A taky jsem si hlavně udělala část práce, která mě v blízké budoucnosti určitě čeká. Mějte se hezky a přeji hezké Velikonoce. S pozdravem L.R.“ (UTB Zlín)

„Dobrý den, myslím že prezenční setkání pro tento kurz není nezbytné, jen se mi před začátkem kurzu zdálo, že dostávám moc informací z různých stran. Možná by bylo dobré informace více soustředit a tolik je „nedávkovat“. V kurzu je hodně zajímavých informací a je jenom škoda, že není v mých silách je nějak strukturovaně uchovávat pro budoucí potřebu. Zdá se mi, že všichni se velice snažíte, abychom studovali co nejlépe. Pracujete se živým materiálem, my se této Vaší snaze občas můžeme přizpůsobit, občas je to nad naše síly. Tento kurz mi ale už dnes dal řadu podnětů pro moje e-learningové kurzy. Kéž bych měla dost sil všechny dojmy a poznatky zaznamenat a pak realizovat. Přeji Vám hodně zdaru ve Vaší práci a děkuji za péči i nadšení, s jakým tyto kurzy připravujete a vedete. H.S.“ (UHK)

7. ZÁVĚR

Domníváme se, že kurz Distanční minimum má velmi dobré předpoklady stát se kvalitní přípravou vzdělavatelů pro práci v distanční formě vzdělávání. Utvrzují nás v tom nejen pozitivní ohlasy našich absolventů, ale i to, že řadu našich námětů přebírají další instituce (příp. jedinci) a realizují je vlastními silami pro své potřeby.

Z tohoto důvodu provádíme průběžnou analýzu aktuálních potřeb našich klientů a rozsáhlou evaluaci námi realizovaných vzdělávacích aktivit. Stejně tak je tomu i v případě kurzu Distanční minimum. Po vyhodnocení všech evaluačních dotazníků zjistíme, co je třeba ještě vylepšit. Všechny potřebné úpravy provedeme během léta 2004 a v září nabídneme kurz v „novém kabátu“ - dokonce prostřednictvím LMS. Přestaneme tedy o e-learningu pouze hovořit, ale začneme jej i praktikovat.

Mgr. Monika Všetulová

Centrum distančního vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci

Biskupské náměstí 1, 771 11 Olomouc

E-mail: vsetulom@rupnw.upol.cz